

הלכות מגלה סימן תרצ

כתובה (לה) בשני לשונות, מי ששכבנים (ו) (לו) יצאו כ"ח: י"א (לו) י"ג (ט) למחוז פני הקורים
לנשים המגלה בלשון לעז, (לה) אף-על-פי שתובה בלשון (ט) לעז: י"ב (לט) *קראת מתנמנם,
הואיל ולא נרדם בשנה (מ) יצא, (מא) "אכל אם שמעה (י) מתנמנם לא יצא: י"ג ה"ה
כותבה, (מב) שקורא פסוק במגלה שהוא מעתיק ממנה וכותבה, (מג) אם כן לבו לצאת ידי חובתו
יצא, *והוא (מד) שתהא כתובה פלה לפניו במגלה שהוא מעתיק ממנה. (מה) וכן אם היה מגיה
וכן אם היה דורשה, שקורא פסוק במגלה שלמה ודורשו, אם כן לבו לצאת ידי חובתו יצא;
כ"לא יפסיק בה פעיגנים אחרים פשודרשה, (מו) שאסור להפסיק בה (מז) פעיגנים אחרים:
י"ד הקורא את המגלה (מח) צריך שיהיה להוציא השומע, וצריך (ש"כ"ח) (ט"ו) השומע לצאת. ואם

ק פשוט נכ"ח
תשובת ר"ן על זה
ר משנה שם י"ז
והפסוק בקרא י"ח
ש קרובי אל"פי
הירושלמי ושבלי
הלקט שם ר"ח
למחוז שם בפעולה
א שם בקרא י"ח
ב ה"א"ש שם פ"ט
הירושלמי ג צ"ח
לציל סימן הק"ס
בסעף ח ט

באר היטב

לשונות, ט"א: (ט) לעז, ואפילו הקוראים בשני הנמים אסור לקרוא
בלעז, ראב"ח חלק ב סימן ע"ט: (י) מתנמנם. ג"ח וקרי לה רצי
ולא ידע לאהדורי סבא: (י"ב) השומע. מבאר בתשובת הנשכ"א

ב"ח. פ"ר ובכ"ד ש"כ"ל לקרות אותו כ"ח: (י) יצאו, בדיעבד,
ע"י ס"א: (ט) לקרות, משום שלא ידעו הלעז של האחשתנינים.
וא"ת יקרא האחשתנינים כ"ח ב"ח, י"ל דאסור לכתולה לקרות כ"ח

משנה ברורה

(לה) בשני לשונות. כגון מקצת המגלה בלשון א"ר
(לו) ומקצתה בלשון אחרת: (לו) יצאו, בדיעבד, אבל לכתולה
(לז) אין כוון להיות כתובה בשתי לשונות: י"א (לו) יש למחוז
פני הקורים, טעם הדבר, (לב) משום שהקורים הקוראים מבינים לשון
הקורא, ויש לחש לרעה הפוסקים שסוברים דהיכי שהוא מבין
לשון הקורא אינו יוצא בקריאה בלע"ז, ומפ"א אינו יכול להוציא
בקריאה זו אף למי שאינו מבין לשון הקורא, וכ"ל: ועוד, משום
ה"האחשתנינים בני הרמכים" שאינו ידע בלע"ז שלהן, (לג) ואם
תאמר, יקרא "האחשתנינים בני הרמכים" בלשון הקורא, יש לומר
דאסור לכתולה לקרותו בשתי לשונות: (לח) אף-על-פי
שכתובה בלע"ז, דאי לא כתובה בלע"ז רק מצד ומתרגם בלע"ז,
הי לה קורא בעל-פה וכדלעיל, ובכלא הכי לא יוציא, כתבו
האחרונים, דאפילו הקוראים בשני ימים להחמיר גם-כן לא יקראו
בלע"ז: י"ב (לט) קראת מתנמנם, ומתנמנם נקרא כגון דקרו לה
ועני ולא ידע לאהדורי סבא, וכי מדבר לה מדבר³⁴, וצריך לומר
דמכל מקום יכול (לג) לכוון לצאת, דמצות צריכות כנה [פ"ג]:
(מ) יצא, והוא הדין השומע ממנו גם-כן יצא אם רק נשמעים
הדברים היטב, פן כתב המאירי: ואף-על-גב וצריך לכוון להוציא,
אפשר דמתנמנם גם-כן יכול לכוון, ויותר נראה לומר דמדי שקשב
בתחלת הקריאה קודם שמתנמנם להוציא השומעין: (מא) אכל אם
שמעה וכ"ו, דבקריאה, כיון שקורא פראוי הרי מוכח שרמי
אנפשה לומר שפיר, מה שאין כן בשמיעה בודאי חסר לו כמה
תב"ת³⁵: י"ג (מב) שקורא פסוק במגלה וכ"ו, הינו אפילו אם באפ"ן זה היתה קריאת פל המגלה בשורה, הואיל שפ"ן לצאת פנה ידי
חובתו, ואם לא פ"ן לצאת אפילו רק פסוק ראשון, (מ) אף שמשם ואילך התכוון לצאת, לא יצא³⁶: (מג) אם כן לבו לצאת ידי
חובתו³⁷, סתם פנה כהפוסקים (מ"ח) דקבינא להו מצות צריכות פ"נה³⁸ לצאת ידי המצוה, וע"ן לעיל בסימן ס סע"ף ד: (מד) שתהא
כתובה פלה, ע"ן לעיל בסע"ף ג⁴¹: (מה) וכן אם היה מגיה, ורצה לומר, וקצת הגה קוראה ומכונן לצאת ידי חובתו, ונ"קא אם קרא
(מנ) בנקוד פראוי, אכל אם קרא להגיה על-פי הפסוק ולא בנקוד פראוי, אינו יוצא ידי חובתו: (מו) שאסור להפסיק וכ"ו, ע"ן לעיל
בסע"ף ה בהג"ה: (מז) פעיגנים אחרים, הינו (מג) שלא מענינו של י"ב: י"ד (מח) צריך שיהיה כ"ו וצריך וכ"ו, וצ"ע פ"א (מ"ג) הוא
אפילו בדיעבד, וזה הפ"ן הוא קודם שמתחיל לקרא י"ח על פל הקריאה, וזה לצאת⁴² וזה אין צריך לכוון בכל הקריאה, וצריך
השומע להאזין אנו ולשמע פל תבה ותבה מפי הקורא, ואם חסר הקורא אפילו (מ"ה) תבה אחת וכן אם השומע חסר תבה אחת

באר הלכה

בקאי וכ"ו, ראו חכמים דפסוקי נשא בדיעה מ"ש, צריך ט"ו להוציא
בלשון שידוע בו, ועוד, כ"י שיהא יכול להוציא את עצמו ידי חובה וקרא
לקצמו וכ"ו, ע"ן שם, ואי בעינן דוקא שיהא הס"ב אשורית אין יכול
לקרא וד"ק לומר דמדי שאינו ידע הלשון אכל בכתב אשורית הוא בקי
(ועי"ן בר"ן ש"ס), וכן ח"ש הרש"א מבאר עוד יותר, דהכל פ"י יצא, שכתב
ה"ה דה"ן י"ד שתהא כתובה אשורית לא אפלה מתניחין קאי אלא אל"ש
ששמע אשורית, ומס"ב מתוספתא, ו"שם מבאר להדיא קאי אל"ש ששמע
אשורית, ומס"ב שם בקרא דלע"לם אין יוצאין ידי חובתם עד שתהא
כתובה אשורית בלשון עברי, ע"ן שם, וכן מצאנו גם ב"רש"א פ"ק קמ"א
וב"פ"ק ב שכתב להדיא דהיכי דהקשירו לשון העבריים הקשירו גם הכ"ב,
וכן משמע דעת ה"הפוס"ט פ"ק קמ"א ד"ח ח צ"ח ב דבור הפתחיל י"ד
שכתבו וזה לשונם: כיון שנתנה לקרות ולכתב בכל לשון שפ"כ"ן בה, ע"ן
שם, ומוכח מזה שד"ק"ס דכל לשון וכל כתב ש"י, וכן משמע פ"ס"ן דעת
הפוסקים שנתתיק יצא מתניחין י"ד שתהא כתובה אשורית לענין דעת
ששמע אשורית, וכ"י המבאר בסע"ף ח שהוא לשון הרמכים וכו"ו וזה
הסע"ף ט שהוא גם-כן לשון הרמכים, וכתב שם י"ח שיהא כתובה בכתב
אוחו הלשון, הרי מבאר פ"ק"א דלא בעינן אשורית, וכן הטור לא העתיק
ד"ה דמתניחין כ"ל, אלא דלא קאי רק אפלה שכתבה בלשון הקודש,
ואס"ר"ק מצאנו באשכול פ"רעה גם-כן לומר דהיני פוסקים דבעינן כתב
אשורית אפילו בכתבה המגלה לוצ"ת, ואס"ר"ק כתב: ט"הפ"ק וכו"א משמע
דקבינא להו ד"י"ד שתהא כתובה אשורית לא קאי אלא באם היה הלשון
עברי, וכת"ב גם-כן ק"א דתוספ"ט ה"ל, אכן מדכ"ו שם ששמע לאוה"ה
דלא מקשירי אלא באם היה הלשון והפ"ק של א"ה א"ת, וע"ן שם ב"ח-
אשכול, וצריך עי"ן: * קראת מתנמנם יצא, ואין חילוק בין תחלת שנה

שער הציור

(ל"ה) לכושרי ש"ד, ונראה דאפילו לא היה פ"שיות שלמות בלשון א"ר אלא פסוק א"ר בלשון אחר גם-כן ש"י, דכ"ן ש"כ"ב"ס טוב
אי"א פ"ס"מי נ"א: (ל"ו) מ"ג"א"ב"ר"ם ושי"א: (ל"ז) בתשובת ה"ר"ש: (ל"ט) מ"ג"א"ב"ר"ם: (ל"ט) ולצ"ת ד"מ"י וזה ד"ק, ו"ל"ש"י פ"ש של י"ל י"ד לאהדורי
סבא, משום דהוא בא מבינת הלב, ואס"ר"ן א"ר נ"מא דאו י"ח בכתובה וצ"ח ונאפשר לומר בפשיטות, דכ"ן לצאת אין צריך בכל תבה, אלא בתחלת
הקריאה וכן בדרך פ"ל לצאת בקריאה זו, וזה פשוט ונמנ"ם אינו מצוי קודם שמתחיל לקרות אלא פ"ח שמתחיל, ואס"ר"ן א"ה שפ"י: (מ) פ"ש"י, וזה ה"י
כ"י שלא קרא כלל, ונ"ד בקריאה בעל-פה דק"מא ל"ן שם דב"מ"ח"ו יצא: (מ"א) ה"ה פ"ת"ר"ע"ל"ם הכ"א פ"ש"ם לשועות י"ע"ק"ב, ונ"קא בקריאה ד"מ"א שהוא
מ"כ"ר"י קבלה וכו"ב"ר"ת"וה ד"מ"א, אכל בקריאה דל"ה"ה שהוא מ"ר"ב"נ"ו³⁹ הכ"ה א"ה לע"כ"ב"א, ול"פ"י מה שהק"ר"ע"ו ב"ס"ן ס במשנה ברורה סע"ף י"ק"ן י, ע"ן שם,
אין לחלק ב"ה"ו: (מ"ב) מ"ר"מ"ד"ם: (מ"ג) ה"ר"א"ש, ומשמע שם דבעיננו של י"ח לא תשיב הפסק פ"ל ואפילו לכתחלה ש"י, וא"ן מ"ה ר"ה לקריאת התורה,
ד"ה"א כ"י לפ"ר"ם נ"א ש"י, פ"ן נ"ה"ה לצ"ת"י ד"מ"י: (מ"ד) ד"ה"א פ"ק בפע"ף הקודם דמצות צריכות פ"נה: (מ"ה) מ"ג"א"ב"ר"ם ושי"א:

ב"ח. פ"ר ובכ"ד ש"כ"ל לקרות אותו כ"ח: (י) יצאו, בדיעבד,
ע"י ס"א: (ט) לקרות, משום שלא ידעו הלעז של האחשתנינים.
וא"ת יקרא האחשתנינים כ"ח ב"ח, י"ל דאסור לכתולה לקרות כ"ח

הקלות מגלה סימן תרצ

ביאורים ומוספים

[משנ"ב ס"ק לט]

וכי מדקדקו לה מקפרי³⁴.

34 ולעיל (סי' תע"ח ס"ק ט) ביאר שמתנגמם נקרא כשלא נשתקע בשינה כל כך, ואם שואלים אותו היכן הנחת כלי זה, ומזכירים לו ידעתו במקום פלתי, נזכר ואומר הן או לאו.

[משנ"ב ס"ק מא]

מה שאין בן בשמיעה בנדאי קר לו כמה תבונה³⁵.

35 והשומע קריאת המגילה, ובאמצע פנה לבו לדברים אחרים והסתיח דעתו, דעת הגרי"ש אלישיב (בלילה הוצא עמ' 9) שאם רואה שירו אחזת עדיין במקום הנכון, או שידוע לומר היכן אוהזים, נחשב שמכוין לקריאה ויצא ידי חובה, וכן כתב בשו"ת ארץ צבי (סי' מד) שגם אם הסתיח דעתו, אם המגילה נמצאת לפניו ועקב כל הזמן אחרי הקורא, יצא.

[משנ"ב ס"ק מב]

התבון לצאת, לא יצא³⁶.

36 ולענין האם צריך לברך כשחוזר וקורא, כתב לעיל (סי' ס ס"ק ז) בשם המג"א שאף אם לא ביוון לצאת אינו מברך על המצוה כשחוזר ועושה אותה, כי לענין ברכה צריך לחוש לדעת הסוברים שמצוות אינן צריכות כוונה.

[משנ"ב ס"ק מג]

אם פנן לבו לצאת נדי חובתו³⁷. סתם פנה הפוסקים דסקינא להו מצות צריכות פננה³⁸.

37 וביאר בשו"ת אגרות משה (אר"ה ח"א סי' קצב) שמדובר בהכרח כשלא בירך לפניו ברכות המגילה, כי אם בירך לפניו, אין לך כוונה גדולה מזו, ובמבואר בביה"ל לעיל (סי' ס ס"ד ד"ה וכן) שכשמברך לפני המצוה הדבר מוכיח שהתכוון לצאת ידי חובה. [וראה שם שלפי זה מה שכתב בשע"צ (ס"ק נג) שמוותר לדרוש בענינו של יום באמצע המגילה אף לכתחילה, לכאורה יש לומר שכל זה רק באופן זה שלא בירך, אבל כשבירך אין להפסיק לכתחילה עד לאחר גמר המצוה כמבואר במשנ"ב לעיל (סי' כ), אך בשע"צ להלן (סי' נז) מבואר שגם כשבירך מותר להפסיק בענינו של יום].

38 ובביה"ל לעיל (סי' ס ס"ד ד"ה יש) כתב בשם הבית יוסף שיש אומרים שמצוות התלויות רק באמירה, לכל הדעות צריכות כוונה [המגיד משנה (פ"ב מהל' מגילה ה"ה) כתב שיחנך שבמגילה לבולי עלמא צריך כוונה לצאת, וטעם הדבר ביאר הפרי"ח כאן שהוא משום פרסומי ניסא, וכן כתב המצ"ב בהעמק שאלה (כי תצא סי' קנד אות ב עמ' רלח) בשם ברכת אברהם (לר' אברהם בן הרמב"ם) שבמגילה ושופר לכל הדעות צריך כוונה].

[שע"צ ס"ק מא]

אבל בקריאה דלילה שהוא מדקדק³⁹ וכי, אין לחלק בנה⁴⁰.

39 וכן כתב לקמן (סי' תרצ"ב ס"ק כז). אמנם במשנ"ב שם (סי' יד ו-ט) משמע שאין חילוק בין קריאת היום לקריאת הלילה ושניהן מדברי קבלה [וכן משמע בפמ"ג (משב"ז ס"ק י) ובערוך השלחן (סי' ט) שכתבו שבמגילה הכל מודים שצריכה כוונה, משום שדברי קבלה כדברי תורה דמי לענין זה, ולא חילקו בין של לילה לשל יום, וראה מה שכתבנו שם].

40 שכתב שם, שבכמה מקומות בשו"ע משמע שגם במצוות דרבנן צריך כוונה, והוסיף, שכן משמע מביאור הג"א (סי' תפט ס"ק ז), שאין לחלק בזה בין מצוה דאורייתא למצוה דרבנן.

[משנ"ב ס"ק מד]

עין לעיל פסע"ף⁴¹.

41 שם מבואר שבידיעבד יוצא ידי חובה אף אם רובה כתובה לפניו, וראה שם פרטי הדינים בזה.

[משנ"ב ס"ק מה]

יכתב על פל הקריאה, זה לצאת⁴².

42 ומטעם זה כתב בביה"ל לקמן (סי' תרצ"ג ס"ד ד"ה מוציאין) בשם הבית מאיר שכיום פורים לאחר קריאת התורה, מחזירים את הספר תורה למקומו, ואחר כך קוראים את המגילה, ואין טענים אותו לאחד מהקהל שישב ויאחז את הספר בשעת קריאת המגילה, כיון שהשומעים צריכים לכוון לצאת ידי חובה, ואותו אחד יהיה לבו נתון לספר תורה שאוחז בידו, ולא יכוון לצאת ידי חובה.

הלבנות מנלה סימן תרצ קנר הגולה

ד סור קשם
החולשתי ח שם
וכן כחב אחרות-חיים
והי"ו ו מירצא דרב
אנא מנלה ס"ו
ז סור קשם
החולשתי כפרד ג
הגולה ח שם בשם
רב האי ופנין חתג
ואשתי
ויפנה וכן כחבו
בשנו שאר פוסקים
(דף סג דבר)
המבנים אצל הטור
זכב פושט וקורא
וכפרות מהר"ל הכל
ענין אחר עשכב
ס"ו נו ופושטה
קאנת אפילו מה
שחזר לקרות

הקורא שליח צבור, (מט) מסתמא דעתו על כל השומעים אפילו הם אחרים ביה הכנסת. (נ) *אין מדרקדקין בטעיותיה. ה"נש אומרים דרוקא בטעות שהלשון והענין אחד. כההוא עבדא דתרי תלמידי דהו נבני קמה דרב, הו קרי 'יהודים' וחד קרי 'יהודים' ולא אהדר חד מניהו, אכל טעות (נא) אחר לא: טו יצריך לומר עשרת בני המן ועשרת' (נב) הכל בנשימה אחת, להודיע שכלם נהרגו ונתלו באחד: הגה ודוקא לכתחלה, אכל בדיעבד אם (נג) הפסיק ביניהם יצא (תי"ט) ספיק דמגילה ואבודרהם ומהר"ל, ולכתחלה נוהגים לומר בנשימה אחת מהלילת 'חמש מאות' (נד) איש' ואת פרשנדא' כו' עד 'עשרת' (מהר"ל בשם רוקח): טז יצריך שיאמר "ארור המן ברוך מרדכי, ארורה זרש ברוכה אסתר, ארורים כל עובדי בוכים ברוכים כל ישראל", וצריך שיאמר "וגם חרבונו זכור לטוב": יז "מנתג כל ישראל (נה) שהקורא קורא (יז) (נו) "ופושט באגרת להראות הנס, וקשיגמר (נז) חוזר (יג) וכורכה קלה וקמרה: הגה יש שכתבו שנוהגין לומר ד' פוסקים של גולה (נח) בקול רם, דהינו "איש יהודי" גו', "מרדכי יצא" גו', "ליתיהם היתה אוכה" גו', "כי מרדכי היהודי" גו', וכן נוהגין במדינות אלו (הגהות מיימוני פ"א וכליבו ואבודרהם), והחזן חוזר וקורא אותן. עוד כחבו, שנהגו התינוקות לציר צורת המן על עצים ואבנים או לכתב שם המן עליהן ולהכותן זה על זה כדי שישמחה שמו, על דרך 'מחה

באר היטב

ואח"כ מקור, מ"צ, מט"מ, מהר"ל, ואם רוצה מקור ואח"כ כורכה, כח"כ, סה"י, פתב מהר"ל: לפאמר פללה ההוא נודה נביה קולו, כי שם עקר הנס. פשיאמר האגרת הזאת ינענע המגלה, מט"מ:

באר היטב

לסוף שנה (ט"ז) וש"א, ולא כב"ח: * אין מדרקדקין בטעיותיה וכו'. דין זה הוא מיהשלמי. והנה תלשון רי"ז המוכא פשלי"גגבורים פרק ב שכתב דבמכות שאין מפסידין הקריאה, אפילו אם השמיט ולא קרא כלל אינו חוזר, וס"ס שכן הוא בסלמוד אר"ו ישראל, מוכח דסבר דמה שאין מדרקדקין סינו בתבות שאין מפסידין הקריאה נאכל אם מפסידין הקריאה, כגון "וימי הפורים האלה לא יעברו" והשמיט סבת ילא, וכן "ומגלות לאבליים" השמיט הפנים, לא יצא, בן כחב שם]. והנה הקנה אבקהם בעציר קטן ה כתב: עין לקטן בסעף יד דלא משמע כן, ואינו יודע פנתו, אם מן הלשואמרים דמוכה דאפילו מן "שבי לישבי" ומן "נפלי לינפלי חזר, כמו שהביא המנהג אבקהם, כלישפן אם השמיט לגברי איהם תבות אף שאין מפסידין הקריאה דחזר, דלמא הרי"ז סוכר בדעה ראשונה דכל פני אין מדרקדקין בטעיותיה, ואולי דסוכר המנהג אברהם דמשמע מלשון המחבר דלדעה ראשונה אף בטעות שהענין משפנה אין לרקוק בטעיותיה ואינו חוזר, אכל פהשמיט לגברי איהם תבות, זה אינו נכנס בכלל טעות וחוזר לכלי עלפא, ועין ברין שהביא דאיה מקרחת מן הגמרא דאם חסר רק תבות "בני הנכסים" ולא קראו כלל אינו יוצא אף בדיעבד, דלא תקל במקרא פנה אף דלא ידע פרושין רק משום דעל פל פנים איפא פנה מצות קריאה ופרטימי נסא, הא אם לא קראו כלל אינו יוצא אף בדיעבד, ואלי לטרי"ז יוצא פנה בדיעבד דהא אינו מפסיד הקריאה, וכן הוא גם כן דעת הנשביא כסרין, והנה פגון אברהם והפרי תיש ותעשה יהודא וקטו פלם לדיקא כסרין והרשבי"א ולא כהרי"א. ועמה כבאר בקצרה לדיקא: הנה לכתחלה פגדאי יש להנה פדעת הנישואמרים, דהיכא שהענין משפנה, כגון מן "נפלי לינפלי" ומן "ישבי לישבי", חוזר וקורא על הפרד אפילו היכא דסיים כל הפגלה, וכמו שכתב הפרי חדש דהעקר כהנישואמרים, ומכל מקום פנין שהמחבר פלה דבר זה בשמי דעות כלשון הטור, יש לנקט דחזר ואינו סוכר, אכן אם חסר לגברי איהם תבה בקריאה נהיה הדין בשמיעהו, לדעת כל הפוסקים גי"ל חזר ומברך⁽⁴⁶⁾ אף שאין מפסיד הקריאה, אכן כתי"אדם חשש לדעת הרי"ז וכחב דמכה שאין מפסיד הקריאה חוזר ואינו כבדה, ועין שם דאפילו חסר אות אחת בקריאהו חזר:

השלקן וישטענדע"ד נמי הוי גנאי פהבירקנ"ש. עוד פתב דהפשיטה יתנה קדם שמתחיל לברך, כדי שלא יתנה הפסק בין ברכה לקריאה: (נו) חוזר וכורכה פלה ומברך. רוצה לומר, שכוורכה פלה (נז) ומניחה לפניו על המגדל⁽⁵⁰⁾ (נח) ואחר-כך מברך, והשעם, דגנאי היא למגלה שבהיה טפחת פה. (נה) ואפילו אם התחיל הברכה ואמר 'ברוך אתה, פינן שלא אמר השם פוסק באמצע וכורך ואחר-כך מברך: (נח) בקול רם, משום (נה) שמחה⁽⁵⁰⁾. ומה שחוזר וקורא אותן, כדי להשמיע לצבור, שמוצנה (נו) לכתחלה לשמוע כל

שער הצינור

(מו) כגון אברהם בשם פוסקים: (מז) שם: (מח) פרי"קנדים: (מט) פן משמע מברך הנג"א ופשוט: (נ) וכמרה שאין נוהגין פן אלא כל אחד פושטה באגרת ופס"ג: (נא) ב"ח ופגון אברהם בשם מהר"ל, ומה שכתב המחבר 'ופושט באגרת' הנו אפילו מה שעמיד לקרות [מ"א]: (נב) אלהי כהה ושי"א, דלא כמנהג אברהם שכתב שמניחה על מקוטה: (נג) אלהי כהה וסג"א ושי"א, דלא כמנהג אברהם שכתב בשם כנסת הגדולה וסג"א ושי"א דאם רוצה יוכל לברך תחלה, וגם כנסת הגדולה עצמה חזר בו אחר-כך כספרו שני כנסת הגדולה והפסיק לדברי מהר"ל: (נד) אלהי כהה וסג"א ושי"א: (נז) פרי"ק: (נח) פוסקים:

דאם השומע לא שמע תבה א' לא יצא, אכל אם שמע ולא כן בכל תבה יצא, עמ"א: (צ) ופושט, ודוקא שי"ן, והשומעין במגלה א"צ לפשוט, ב"ח ומהר"ל, עמ"א: (צא) וכורכה, ומניחה על מקומה

משנה ברורה

לשמע, לא יצאו וצריך לחזר: (מט) מסתמא דעתו וכו'. ולענין השומעים ישפנה הדין, דהעומדים בביח"ה הכנסת סתמא מכתבים⁽⁴³⁾, אכל העובר אחרים ביה הכנסת פנינן שכתבן כפרוש לצאת ורי חובה [פ"ח]: (ג) אין מדרקדקין בטעיותיה⁽⁴⁴⁾. אין הדין הנה מרבי לענין כתיבה, דשם הדין כמו בפסע"ג, והכא מרבי לענין קריאה, דהינו אפילו קרא איתה בכמה טעיות, פינן שצ"ל כל פנים קרא פלה: (נא) אחר, כגון שקרא (מו) מ"ישבי לישבי" או מ"נפלי לינפלי", דהני כאלו דלג איתה תבה לגמרי, וצריך לחזר ולקרותה כסדר: טו (נב) הכל בנשימה אחת⁽⁴⁷⁾, וככל המגלה, פין פסוק לפסוק⁽⁴⁸⁾ (מו) נפסיק רק כדי נשימה, מפני שצריך לקרותה באגרת, פשיאמר "כלילה ההוא נודה" נביה הקול, פי שם מתחיל הנס. פשיאמר "האגרת הזאת" ינענע המגלה. פתב כתי"אדם: מה שנהגין כמקצת מקומות שכל הקהל אומרים עשרת בני המן אינו מנהג⁽⁴⁹⁾, אלא הקורא יאמרם לכו והשאר ישמעו כמו כל המגלה: (נז) הפסיק, אפילו שהא (מח) כדי לגמור פלה: (נד) איש' ואת' וכו'. כמהר"ל פתב בשם הרוקח, משום דעשרת בני המן היו שרי חמשים על חמש מאות איש, ומי שיש לו נשימה קצרה⁽⁵⁰⁾ ישער שאם יתחיל מן "חמש מאות איש" לא יוכל לומר כל עשרת בני המן בנשימה אחת, (מט) טוב יותר שיתחיל מן "ואת פרשנדא וכו'" כי נהו דינא דמקרא, אכל "חמש מאות איש" היא מנהג בעלמא: יד (נה) שהקורא וכו'. אכל היחידים השומעין במגלות

(נ) אין צריכין לפשוט⁽⁵¹⁾ [ב"ח ומהר"ל]: (נו) ופושט באגרת, הינו שפושטה (נא) פלה, ואינו מניחה ברוכה אלא כופל איתה דף על דף, ונהו שלא יגררה על-גבי קרקע [א"ר ופ"ח]. ועין בפרי מגדים שכתב דלא ידוקא על-גבי קרקע, הוא הדין תלוייה מעל השלקן וישטענדע"ד נמי הוי גנאי פהבירקנ"ש.

הַלְבוּת מְגִלָּה סִימָן תרצ

ביאורים ומוספים

[משניב ס"ק מט]

דְּהַעוֹקְרִים קְבִיטֵי הַקְּנֵקֶת סְתָמָא מְכַנְיָם⁴⁴.

43) וכן לענין תקיעת שופר, כתב לעיל (סי' תקפט ס"ק טז) שהבא לבית הכנסת בכדי לצאת ידי חובה עם הציבור, אף אם בשעה ששמע לא כיוון ליבו אלא בסתמא, יצא.

ובטעם הדבר ביאר לעיל (סי' ס"ק י) ובביה"ל שם (די"ה וכן), שהוא כלל בכל המצוה, שגם אם אינו מכוון בפירושו לצאת, כל שמדבר לפי הענין שעשייתו היא כדי לצאת [כגון כשקורא קריאת שמע על סדר התפילה, או כשמברך על המצוה, או על ידי ההכנה למצוה], יצא ידי חובה, אבל בסתמא בודאי לא יצא. והוסיף, שכל זה לענין היעבר, אבל לכתחילה בודאי צריך להזהר לכוון קודם כל מצוה לצאת ידי חובה המצוה.

[משניב ס"ק נ]

אין עִדְקָרִין בְּשִׁיטְוִיתֵי⁴⁴.

44) ולענין קריאת התורה, כתב לעיל (סי' קמב ס"ק ד) שגם אם מבלע אהת מן האותיות, כגון שקרא 'אהת' 'הת' בפתח בלא אקף, נחשבת טעות שאין המשמעות משתנה על ידה, ואינו חוזר. ולענין אופן קריאת שם "מרדכי", דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פורים פי"ט ארחות הלכה הע' 15) שיש נוהגים לקרוא בחטף קמץ תחת הדלת, ויש נוהגים לקרוא הדלת בשווא, ואין לשנות ממנה המקום.

ולענין שמיעת הקריאה בהברות שונות, כתב בספר מקראי קודש (פורים סי' יב) שאין להקפיד בזה בקריאת המגילה שיוצא בה בכל לשון, וכן דעת הגר"ש אלישיב (בלילה ההוא עמ' 10), וכן דעת הגר"ש אויערבך (שלמו מועד עמ' רע"א) שיכול לצאת בכל הברה, אך עדיף שיצא בהברה לפי מנהגו, וכן דעת החו"א והגר"ח סולאריצ'יק (ימי הפורים עמ' צב) לענין קריאת התורה שיוצא יד"ח בכל ההברות, וכן כתב הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"א עמ' ע"א במכתב) שיוצא בדיעבד בקריאת התורה בין בקריאה בהברה אשכנזית ובין בקריאה בהברה ספרדית, וכן כתב בשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ג סי' ה' וה"ד סי' כג) לענין קריאת התורה שכל ההברות נחשבות ללשון הקודש.

[משניב ס"ק נא]

כְּגוֹן שֶׁקָּרָא מִיִּשְׁבֵּי יִשְׁבֵּי⁴⁵.

45) וכן אם טעה בין מלעיל למלרע במילים שמשמעותן משתנה על ידי זה מעבר להורה או להיפך, כגון במילה 'באה' שבפסוקים 'זבוח הנערה באה אל המלך' יעברב היא באה', שבמקום 'באה' מלרע שהוא לשון הודה, אמר 'באה' מלעיל לשון עבר, כתב הערוך השלחן (סי' ב) שצריך לחזור על המילה ולקרואה כדן, משום ששינה את משמעות הענין. דעת הגר"י קניבסקי (מכתב בספר ישמח ישראל עמ' קעב) לענין קריאת התורה, שכשינתן להבין את משמעות המילה מתוך כל הענין, יתכן שאינו נחשב כשינוי משמעות, וככתב שלמועשה כל שיש ספק אם נחשב לשינוי משמעות, אזי אם שמו לב לזה מיד, יש לחזור ולקרוא כדן, אך אם המשיכו כבר כמה פסוקים, אפשר לסמוך על הבי"ח שפוסק שאין לחזור אפילו במקום שמשנתנה הענין.

וכן הקורא להגיה על פי המסורת ולא בניקוד בראי, כתב לעיל (סי' ק מה) שאינו יוצא ידי חובה.

וכן לענין קריאת הלל שלם, כתב בשעה"צ לעיל (סי' תפח ס"ק ב) שלא יקרא את חיבת ההלל באופן שמשנתנה הענין על ידי זה, ובנו במגילה. וראה שעה"צ שם (סי' ג).

ובמילים שיש ספק באופן קריאתן שנחמת זה נוהגים לכפול את הקריאה, דחינו בפסוק 'להשמיד להרוג ולאבד' שקוראים שוב 'ולהרוג', ובפסוק 'ואיש לא עמד בפניהם' שקוראים שוב 'לפניהם' [כמבואר בשו"ת שבט סופר (סי' כו) בשם החתם סופר, ובמנהגי החתם סופר על מגילת אסתר, וכן מנהג הגר"ח וולוז'ין הובא בכתבי רד"ז מסלנט (סי' ד), וכן כתב בשו"ת קנין תורה (ח"ה סי' פח), ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"ה סי' כ' את לב), כתב בשו"ת אגרות משה (שם) שנוהגים לחזור על כל המילים השייכות לענין ולומר 'להשמיד ולהרוג ולאבד', 'ואיש לא עמד בפניהם', כדי שהענין יזכר [ואין צורך לחזור לתחילת הפסוק], ובידיעבד יצא אף אם חזר על אותה מילה בלבד, וכן דעת הגר"ש אויערבך (הליכות שלמה פורים פי"ט ס"ה) שחזר על כל הענין או על כל הפסוק, אבל אין טעם באמירת שתי התיבות זו אחר זו. והגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ג עמ' מב) הורה שדי לחזור על אותה מילה בלבד, וכן העיד הגר"א"ל שטיינמן (קובץ קימו וקבלו עמ' 71) בשם הגאון ר' שמוחה זליג ריגר שקרא 'ואיש לא עמד בפניהם' 'בפניהם', ואדרבה טירחא דציבורא היא שלא לצורך לחזור על כל הפסוק. ומנהג החתם סופר (שם) היה לחזור על כל הפסוק.

[מה"ל ד"ה א]ן

חֹזֵר וְקָרָא⁴⁶.

46) ואם עדיין לא סיים את קריאת המגילה, או שסיים את הקריאה ועדיין לא הסיח דעתו ממנה, כתב השו"ת הליכות (סי' י) שכיון שלא הסיח דעתו ממנה יתכן שלא יחזור לברך, שהרי הפסק אינו פוסל בה כמבואר ברמ"א לעיל (סי' ד), וראה מה שכתבנו במשניב לעיל (סי' יח).

[משניב ס"ק נב]

הַפֶּל בְּשִׁיטָה אַחַת⁴⁷ וכו', בין פֶּסֶק לְפִסְקִים⁴⁸ וכו', אִקְרָיִם שְׁשֶׁרֶת כְּיִ קָרָא אִינוֹ מְקַבְּלִים⁴⁹.

47) ומ"מ כתב הרמ"א לקמן (סי' תרצ"א ס"ד), שיש אומרים שצריך להאריך בקריאת האות וי"ו של ויזאת, וביאר המשניב שם (סי' יט) שלא יקראנה בחטף.

וכשקורא תיבות 'זאת' 'זאת' של עשרת בני המן, כתב הבן איש חי (שנה א' פ' תצה אות ט) שצריך להזהר לקרוא תיבות אלו מתוך המגילה, כי יש טועים מחמת המהירות של נשימה אחת וקוראים תיבות אלו בעל פה. והוסיף הכף החיים (סי' צ"ח) שכמו כן יש לדקדק לקרוא כל אחד מבני המן בתיבת 'זאת' שלו ולא של אחר [וכיון שכתובים ברוח משני צידי הקלף כמבואר בשו"ע לקמן (סי' תרצ"א ס"ד)].

48) ובין פרק לפרק, כתב הערוך השלחן (סכ"א) שיפסיק וינח מעט.

49) ובטעם המקומות שנוהגים הציבור לקרוא עשרת בני המן, ביאר הערוך השלחן (סכ"א) שטעם המנהג הוא משום שבוה היה עיקר הישועה [וכמו בדי' פסוקים של גאולה שכתב הרמ"א (סי' יז) שנוהגים הציבור לאומרים], והצפנת פענח (השמוטות להל' גרותשין ח"ג עמ' 113) ביאר בטעם המנהג, שכיון שצריך לאומרים בנשימה אחת, אינם יכולים לצאת באמירת נשימה אחת על ידי שמיעה, כי 'שומע בעונה' אינו מחשב שאמר ממש באותו אופן שאמר הציבור, וממילא רק את הקריאה עצמה אפשר לצאת מדין 'שומע בעונה', אבל לא את הנשימה אחת. דעת החו"א (הגר"ח קניבסקי בשמו, תורת המועדים סי' תרצ"א ס"ד) שישומע בעונה מועיל גם **המשך במילואים עמוד 129**

מילואים הלכות מנגלה סימן תרצ

המשך מעמוד קודם

יתכן שתהיה המגילה כתובה רק חציה, אלא או רובה כתובה או רובה חסידה, וביאר הגר"ש אלישיב (חשוקי חמד מגילה עמ' רמז) שספק זה יתכן כשהמגילה אינה כתובה כלשון הקודש אלא כלשון לעז, שאז יתכן שמספר המילים שבמגילה בשפה זו יהיה זוגי, וכמובאר בשו"ע לקמן (סי' ט) שהמגילה כשירה באופן זה, ובלבד שהקורא מכין את השפה בה כתובה המגילה.

(12) ולענין רוב ומיעוט שנאמר בדין זה, כתב בביה"ל (ד"ה אבל) שהחשבון אינו לפי האותיות, אלא לפי המילים, כלומר שאם ברוב המילים שבמגילה יש אפילו ארת אחת מטושטשת, המגילה פסולה ולפי זה הוא הדין לענין חציה הכוונה היא לחצי ממספר המילים במגילה.
והנה בימינו בדקו ומצאו שמספר המילים במגילה אינו זוגי, ואם כן לא

הלכות מנגלה סימן תרצ המשך מעמוד קנו

דבריו, וכן דעת הגר"י קניבסקי (ארחות רבנו ח"ג עמ' מג) שבזמננו המנהג הוא שרק הבעל קורא פושט את המגילה, וכן מהג הגר"ש אויערבך (שלמי מועד עמ' רעא).

וכן הקורא את המגילה ביחידות, כתב בליקוטי מהר"ח (ח"ג עמ' קכה) שמשמע בביח שאינו צריך לפשוט את המגילה, וכן דעת הגר"ש אלישיב (הליכות והנהגות עמ' 16), וכן מהג הגר"ש אויערבך (שלמי מועד שם) כשקרא לבני ביתו. מאידך, הכף החיים (סי' קד) כתב שצריך לפתטה כשקוראה לעצמו ביחידות (ורק כששומע מהבעל קורא אינו צריך לפשוט).

[משנ"ב סי' נז]

ומגילה לפניו על המגלה⁵².

(52) כלומר שלא יסלק אותה מלפניו עד לאחר שברך עליה, וכן כתב לעיל (סי' רפד סי' יב) לענין ברכות ההפטרה, שלא יסלק מעל השולחן את ספר ההפטרות שקרא בו עד לאחר הברכה, כדי שיראה ויברך על מה שהפטר.

[משנ"ב סי' נח]

משום שמחה⁵³.

(53) טעם נוסף כתב לעיל (סי' תרפט סי' טז) בשם הלבוש, שעושים כן כדי לעורר הקטנים שלא יישנו ויתנו לבם על הקריאה, ומקרין אותם הפסוקים כדי לחנכם.

שיחשב בנשימה אחת. ובשו"ת הר צמ" (א"ח ח"א סי' נז) כתב שכבר נחלקו בזה האחרונים ככמה מקומות אם 'שומע בעונה' נגד השומע אחר הקורא לכל דבר, וראה מה שכתבנו לעיל (סי' קכח סי' ג) בענין 'שומע בעונה' בברכת כהנים שיש דין 'קול רב', וכן לעיל (סי' קכד סי' כ) לענין ציבור היוצא בתפילת הש"ץ האם צריכים לעמוד, וראה מה שכתבנו בשע"צ לעיל (סי' א).

ובשו"ת תשובות הנהגות (ח"ב סי' שנח) ביאר שהוששים שנא עקב מהירות הבעל קורא לקרא בנשימה אחת, יחסרו לשמוע משוה, ולכן כלם קוראים בעצמם בנשימה אחת, ואף שהוא מתוך חומש יוצאים בריעבד כדין קרא מקצתה על פה, וכן כתב בספר יסוד ושורש העבודה (שער המפקד פ"ה), ובספר זה השולחן (ח"א סי' תרצ).

[משנ"ב סי' נח]

וקי שגיש לו לשיקה קצנה⁵⁰.

(50) ובעל קורא שאינו מסוגל לקרוא גם בנשימה אחת וגם מתוך הכתב, דעת הגר"ש אלישיב (ברכת רפאל עמ' קכח סוף סי' לה) שעדיף שיקרא מתוך הכתב, כיון שהוא דין בקריאה עצמה.

[משנ"ב סי' נה]

אכל היחידים השומעין בקבלות אין צריכין לפשוט⁵¹.

(51) ובשע"צ (סי' ג) הביא בשם הפמ"ג שבמרומה שנהגים שכל השומעים שמים מגילה כשירה, פושטים אותה, וכאן לא הביא את

הלכות מנגלה סימן תרצא המשך מעמוד קנד

עיבוד לשמה, וכן כתב הגר"צ פראנק (מקראי קודש פורים סי' לא) [ההוסף, שאין די לומר 'לשם קדושת מגילה' כסתם, אלא צריך שיאמר במפורש 'לשם קדושת מגילת אסתר'], וכן כתב בשו"ת שבת הלוי (ח"ג סי' פח) שכך משמע בשו"ע שכל המחלוקת היא לענין העיבוד, אבל הכתיבה לכל הדעות צריך שתהיה לשמה ודווקא, שאם רק הדרה בליבו שהיה לשמה ולא הוציא כן בפה, המגילה כשרה בריעבד, אך הסופר צריך להודיע ואת לקונה המגילה, כדי שלא יהיה מקה טעות].

מאידך, בשו"ת זרע אמת (ח"ג א"ח סי' עח) כתב שלדעת הרמב"ם שאין צריך עיבוד לשמה, כמו כן אין צריך כתיבה לשמה, וכן כתב בשו"ת שואל ושאל (ח"א סי' טז), וכן כתב בשו"ת אבן ישראל (ח"ז סי' ל) בשם המאירי.

[שע"צ סי' ד]

וכדיעבד יש להמיר⁴⁰ וכו', וטוב שלא לברך עליו⁴¹.

כיון שהוא דבר שאינו ניכר בה כלל, הרי הוא כדברים שחוץ לגופה, שבהם דינה כאיגרת, וראה עוד בביאור דברי הרמב"ם בשו"ת אבני נזר (א"ח סי' תקטז אות ב), ובחידושי הגר"י הלוי על הרמב"ם (שם), ובשו"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' א אות ח).

ולענין אם צריך במגילה כתיבה לשמה [לדעת הרמב"ם שאינו מצריך עיבוד לשמה], כתב בספר מעשה רוקח על הרמב"ם (פ"א מהל' מגילה ה"א) שגם לדעת הרמב"ם בדאי צריך כתיבה לשמה, ואם כתבה שלא לשמה פסולה, כי המגילה שורה בזה לשאר ספרים, ובפרט שבפסוק נזכר בלשון כתיבה "כתבתם וכוונתם" ואם היה סובר הרמב"ם שגם הכתיבה אין צריך שתהיה לשמה, היה משמיע דין זה בכתיבה שהמורה מן העיבוד, וכן כתב בספר מלאכת שמים (כלל כד חכמה אות ג) בשמו, וכן כתב המטה יהודה (סי' ד), וכן צידד בשו"ת אבני נזר (שם סי' תקיח אות א), וביאר שדינה כמזוזה שצריכה כתיבה לשמה למרות שאינה צריכה

